

Naturreseptatet Tönnersa i Halmstads och Laholms kommuner

Beslut

Länsstyrelsen i Hallands län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken att avgränsning, syfte, föreskrifter och skötselplan enligt nedan ska gälla för naturreseptatet Tönnersa. Reservatets gräns ändras så att Lagans halva åfåra och det anslutande, grunda havsområdet ingår, samt så att mark som ligger norr om Lagan och som tidigare tillhörde naturreseptatet Hökafältet överförs till Tönnersa. Den nya gränsen har markerats med blå heldragen linje på kartan nedan. När detta beslut vunnit laga kraft upphör tidigare meddelade beslut att gälla, dvs från den 22 februari 1980 dnr 11.121-2549-71 samt 11.121-2514-71 från 30 juni 1972 och 11.131-2710-77 från 29 september 1981 i de delar som berör Tönnersa.

Uppgifter om reservatet

Områdesnamn: Tönnersa
Beteckning i Natura 2000: SE0510006 Laholmsbuktens sanddynsreservat
Kommun: Halmstad och Laholm
Församling: Eldsberga och Laholm
Areal: 288 ha
Lägesbeskrivning: Vid Laholmsbukten en mil söder om Halmstad, mellan Genevadsån och Lagan.
Mittkoordinat (SWEREF): Lat: 56 33 43.59112 , Long: 12 57 14.14245
Fastighetskartans blad nr: 62D6HN och 62D7HS
Naturgeografisk region: 10 Södra Hallands kustland
Fastighet och markägare: Skummeslöv 14:4 Sveaskog Förvaltnings Aktiebolag
Snapparp 1:1 Naturvårdsverket
Snapparp 1:3 Carina Fridlund
Snapparp 1:3 Michael Fridlund
Snapparp 1:4 Per-Ivar Ivarsson
Tönnersa 2:10 Naturvårdsverket
Servitut: Till förmån för Telia Sonera AB
Avser: Nyttjanderätt för teleledning å Tönnersa 2:10
Till förmån för Tönnersa 17:9
Avser: servitut, väg å Tönnersa 2:10. servitut, väg å Skummeslöv 14:4
Förvaltare: Länsstyrelsen

Beskrivning av området och skäl för beslutet

Reservatet ligger i Laholmsbukten mellan Genevadsån och Lagan och utgör den västra delen av ett större flygsandfält. Havsområdet i väster består av en långgrund sandbotten och innanför finns sandstrand och ett brett bälte med öppna sanddyner som tillhör de bäst utvecklade i landet. De mellersta och östra delarna är skogbevuxna med lövsumpskogar, tallskogar och blandskogar samt spridda bergtallbestånd. Växt- och djurlivet är rikt med de högsta värdena knutna till de öppna sandmarkerna i väster, men även i de skogbevuxna delarna finns sumpskogar och äldre tallskogar med höga biologiska värden (nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt). Sammantaget är ett

trettiotal rödlistade arter (se bilaga 3) kända från området och de flesta förekommer i de öppna sandmarkerna i väster. Området har stor betydelse för bad- och friluftsliv utmed Laholmsbukten.

Under senare år har synen förändrats på skötseln av sanddynor och nya kunskaper har visat att det är nödvändigt med en mer aktiv skötsel för att bevara, återskapa och utveckla sanddynornas naturvärde jämfört med vad det tidigare reservatsbeslutet föreskriver. Stora arbeten för att binda sanden har gjorts under senare halvan av 1900-talet. Konsekvenserna av dessa åtgärder i kombination med försurning och kvävenedfall har blivit en omfattande igenväxning av öppna sandmarker i reservatet och försämrade livsmiljöer för en rad hotade arter, bland annat fältpiplärka, vars häckningsmiljöer finns i dynerna inom området. Arten gynnas av den mosaikartade strukturen i området där den på solvarma sandfläckar snabbt springer ifatt sina byten. Även friluftslivet påverkas negativt av att det öppna dynlandskapet växer igen med vresros, tall, bergtall och löv. Genom detta beslut ska livsmiljöerna för hotade och hänsynskrävande arter i området förbättras genom en mer ändamålsenlig skötsel samtidigt som goda förutsättningar för badliv och annat friluftsliv bevaras.

Området har varit del av Laholmsbuktens sanddynsreservat och avsattes som naturreservat genom beslut den 30 juni 1972 (Höka- Snapparp) och den 22 februari 1980 (Tönnersa - Snapparp). Detta nya beslut innebär att Tönnersa - Snapparp och den del av Höka - Snapparp som ligger norr om Lagan tillsammans ombildas till ett fristående naturreservat, Tönnersa, och att gränsen för reservatet därvid ändras så att den del av fastigheten Skummeslöv 14:4 som ligger norr om Lagans mynning inryms i reservatet. Reservatet utvidgas också, dels med Lagans halva åfåra, dels med det grunda, marina vattenområdet i väster. Skälet för utvidgningen i vattnet är att det grunda havsområdet, sandstranden och dynerna närmast stranden utgör en värdefull helhetsmiljö där det sker en ständig omlagring och förflyttning av sand. Denna dynamik skapad av havet, i samspel med åarna, utgör grunden för de mest unika naturvärdena i reservatet.

Syfte

Det främsta syftet med reservatet är att bevara, återskapa och utveckla naturvärdena i de öppna och dynamiska sandmiljöerna. Strukturer som blottad sand och växter som producerar pollen och nektar ska finnas i en omfattning som krävs för att arter som lever i sandiga miljöer ska kunna leva kvar i området på lång sikt. Värdefulla biotoper för fåglar och insekter ska bevaras och utvecklas.

I de skogliga värdekärnorna ska död ved samt äldre lövträd och tallar finnas i en omfattning som krävs för att rödlistade arter knutna till dessa miljöer ska ha en gynnsam bevarandestatus.

Naturvärdena i reservatets våtmarker ska utvecklas. En opåverkad hydrologi ska

eftersträvas så långt det är möjligt.

Friluftslivet ska gynnas i området och besökare ska erbjudas god information om områdets natur och kulturhistoria.

Syftet ska nås genom att:

- öppna sanddyner sköts med markstörning, röjning och andra åtgärder i den omfattning som krävs för att motverka igenväxning och för att gynna rödlistade arter,
- lämpliga igenväxta delar av reservatet restaureras till öppna sandmarker av hög biologisk kvalitet,
- bergtall, vresros, gran och andra till området införda vedväxter avvecklas,
- ek gynnas. Förekomst av gamla träd och död ved i trädklädda dyner och skogsmiljöer tillåts öka,
- våtmarker restaureras och nyskapas och diken i dynvåtmarkerna läggs igen så att en av dräneringsföretag opåverkad hydrologi erhålls i stora delar av området,
- lövsumpskogar med höga naturvärden lämnas för fri utveckling (utöver bortröjning av gran),
- friluftsanläggningar som strövstigar, parkeringsplatser och informationsmaterial hålls i ordning och utvecklas,
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och naturtyper ska beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Föreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken (MB), om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- uppföra byggnad eller anläggning eller väsentligen ändra befintlig byggnad,
- uppföra vindkraftverk, mast eller antenn, anlägga luft- eller markledning,
- anlägga brygga eller pir,
- anlägga väg,
- muddra,
- borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt,
- dika, dikesrensa, dämna eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologi,

- anordna upplag, tippa eller fylla ut,
- avverka, gallra, röja eller föryngra skog,
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
- kalka, gödsla, sprida biologiska eller kemiska bekämpningsmedel,
- harva eller utföra liknande markstörande åtgärd på stranden (t. ex. för att ta bort tång),
- vidta skyddsåtgärder för att binda sanden, utöver åtgärder som krävs för att skydda parkeringplatser och vägar.
- bedriva jakt.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 § MB ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten tåla åtgärder inom området enligt följande:

- utmärkning av reservatets gräns,
- att skötselåtgärder genomförs enligt naturreservatets skötselplan, dvs med röjning och utglesning av träd- och buskskikt, bränning, grävning, stängsling, bete och liknande åtgärder
- anläggning och underhåll av anordningar för friluftslivet (t.ex. cykelväg, bro, toaletter, stigar och informationsskyltar),
- undersökningar och dokumentation av mark, vatten, växt- och djurliv samt friluftsliv.

Med stöd av 7 kap. 30 § MB, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
- utan Länsstyrelsens tillstånd plocka eller samla in gräs, örter, mossor eller lavar. Att plocka bär eller matsvamp är dock tillåtet,
- utan Länsstyrelsens tillstånd fånga eller insamla ryggradslösa djur,
- utöver på markerad bilväg framföra motordrivet fordon och parkera annat än på anvisade platser, med undantag för servitutsinnehavare och för framförande av motordrivna rullstolar,
- cykla annat än på bilvägar och markerad cykelled,
- tälta eller övernatta i husvagn eller husbil,
- utan Länsstyrelsens tillstånd anordna lägerverksamhet eller tävlingar,
- sätta upp tavla, affisch, skylt eller göra inskrift,
- varaktigt förtöja eller lägga upp båt på land,

- medföra okopplad hund.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- förvaltaren att vidta de åtgärder som fordras för reservatets vård och skötsel,
- genomförande av vetenskapliga undersökningar, under förutsättning att tillstånd först erhållits från länsstyrelsen,
- rensning av tillståndsgivna diken, om underhållsåtgärder är påkallade med hänvisning till bestämmelserna i 11 kap. 17 § miljöbalken,
- föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för Vägverkets normala skötsel och underhåll av motorvägen.

Upplysningar:

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Länsstyrelsen erinrar om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftet med reservatet är bland annat:

Strandskyddet enligt miljöbalken 7:13 omfattar 300 meter på landsidan och 100 meter på vattensidan om strandlinjen utmed den berörda kuststräckan.

7 kap 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område. Som underlag för bedömningen om en verksamhet är tillståndspliktig har Länsstyrelsen fastställt en bevarandeplan för Natura 2000-området Laholmsbuktens sanddynsreservat.

Enligt artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att döda, skada, plocka, fånga eller på annat sätt samla in vissa växt- och djurarter. Dessa arter är förtecknade i bilagor till förordningen.

Halmstads kommuns lokala ordningsföreskrifter 21 § förbjuder besökare att medföra hund samt att rida eller medföra häst på havsstranden med angränsande sanddyner under perioden 1 maj till 15 september. Ridning är dessutom förbjuden under hela året i till havsstranden hörande sanddyner.

Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med

vissa förbud mot körning i terräng gäller inom reservatet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § MB, att föreskrifternas utformning i detta beslut innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och intrånget i enskilda rätt att använda mark och vatten.

Förenlighet med områdesbestämmelser, planer och miljö kvalitetsmål

EU-kommissionen har beslutat att området utgör ett särskilt bevarandeområde - SE0510006 - enligt rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, och därmed ingår i nätverket Natura 2000. I beslut och skötselplan har Länsstyrelsen beaktat de värden som varit grund för att området ingår i nätverket. När åtgärder föreslagna i skötselplanen har genomförts fullt ut kommer naturvärdena i samtliga förekommande habitattyper att utvecklas positivt. Detta gäller särskilt de habitattyper som tillhör den öppna dynen (inklusive öppna dynvåtmarker). Arealen av miljöer som på sikt kan utvecklas till trädklädda dyner kommer visserligen att reduceras men kvaliteten på kvarvarande trädklädda dynmiljöer kommer att förstärkas. Dels som en direkt effekt av att trädskiktet blir mer luckigt och arealen blottad sand ökar men också indirekt genom en synergieffekt kopplat till en stor kvalitetsökning i de öppna dynhabitaten.

Av annex-2 arter rapporterade från området kommer föreslagna åtgärder med säkerhet att innebära en förbättring av fåltpiplärkans häckningsmöjligheter. Osäkerheten om artens framtid är emellertid stor efter en stark tillbakagång i det norra utbredningsområdet av orsaker som inte är helt klarlagda. Sannolikt kommer även trädlärka och nattskärna att gynnas eftersom förekomsten av glesa, varierade bestånd med tall, öppen hedmark och tillgången på insekter förväntas öka. För spillkråkan kan en viss försämring möjligen förväntas på kort sikt eftersom arealen trädklädd mark kommer att minska. På längre sikt kan ökad mängd död ved ge bättre förutsättningar. Spillkråkan är en skogsfågel och måste i ett landskapsperspektiv i första hand gynnas i skogklädda områden. Kustens dynområden är små och representerar en mycket ovanlig resurs där man i första hand måste gynna värden knutna till dynens dynamik och ekologi.

Naturreseptatet ingår i områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv (miljöbalken 3 kap. 6 §) samt i område med särskilda hushållningsbestämmelser (miljöbalken 4 kap.). Länsstyrelsen gör bedömningen att reservatsbeslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Beslutet strider varken mot Halmstads kommuns översiktsplan 2000 eller mot Laholms kommuns översiktsplan "Framtidsplan 2003".

Det nya reservatsbeslutet medverkar till att de nationella miljö kvalitetsmålen, "Ett rikt växt- och djurliv", "Hav i balans och levande kust och skärgård", "Levande skogar", "Myllrande våtmarker" samt "Ett rikt odlingslandskap", uppfylls.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3§ Förordningen om områdesskydd (SFS 1998:1252) fastställer Länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Ärendets handläggning

Området är skyddat som naturreservat sedan 1972 och 1980. Under arbete med flora- och faunavård under 2000-talets första decennium har man uppmärksammat hur en lång rad av sanddynernas organismer med krav på solöppna miljöer och blottad sand kraftigt gått tillbaka i landet som helhet. Detta har lett till en förändrad syn på naturvärden och skötsel av sanddynsmiljöer. Länsstyrelsen har därför initierat ett antal inventeringsprojekt i sanddynsmiljöer fokuserade på entomologiska värden (främst steklar och vildbin) vilka ytterligare har visat på behovet av förändrad skötsel i sanddynsreservaten. Länsstyrelsen har därför beslutat att se över skötselplaner och beslut för ett antal naturreservat längs kusten som innehåller sanddynsmiljöer.

Länsstyrelsen har genom konsult ALLMA Natur och Kultur, Krister Larsson utarbetat ett förslag till nytt beslut och skötselplan för reservatet. Utkastet har därefter bearbetats av Länsstyrelsen. 2008-10-31 förelades berörda mark- och sakägare enligt 24 § förordningen om områdesskydd att inkomma med synpunkter på förslaget. Samtidigt skickades ett förslag till beslut på remiss till Lantmäterimyndigheten, Polismyndigheten, Vägverket, Skogsstyrelsen, Halmstads och Laholms kommuner, samt till Naturskyddsföreningens föreningar som är verksamma i naturreservatet.

Yttranden har inkommit i ärendet från sakägare, och från Skogsstyrelsen, Vägverket, samt från Laholms och Halmstads kommuner

De remissinstanser som inkommit med synpunkter stödjer förslaget. Vissa av de inkomna synpunkterna har arbetats in i den slutliga utformningen av beslut och skötselplan.

Ett undantag från förbudet mot rensning av diken samt förbud mot att varaktigt förtöja eller lägga upp båt har efter remissförfarandet införts i föreskrifterna i beslutet.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Lars-Erik Lövdén. I beslutet deltog även länsrådet Lisbeth Schultze samt naturvårdsdirektör Marie Björkman.

I handläggningen deltog chefsjurist Peter Ardö, länsantikvarie Marianne Foghammar, lantbruksdirektör Stefan Samuelsson, planhandläggare Barbro Toftgård samt naturvårdshandläggare Ingegerd Svensson som också var föredragande.

Lars-Erik Lövdén

Ingegerd Svensson

Detta beslut kan överklagas till regeringen, se bilaga.

Bilagor:

- 1 . Skötselplan
- 2 . Kartor
 - Översiktskarta
 - Skötselområden
 - Anläggningar för friluftsliv
- 3 . Rödlistade och regionalt intressanta arter
- 4 . Redovisning av inkomna yttranden.doc
- 5 . Beslut om kungörelsedelgivning samt upplysning om överklagande